

Duanın Ruhü

*Prof. Dr.
Eva de Vitray-
Meyerovitch*

SUFİ
KİTAP

İÇİNDEKİLER

İSLÂM'I ARAYARAK BULMUŞ BİR HANIMEFENDİ	
Eva de Vitray-Meyerovitch.....	7
Giriş.....	11

DUANIN ÖZELLİKLERİ

İbadet Ödevi.....	41
Namazın Sembolik Anlamı.....	45
Toplu İbadet	47
Allah'a Giden Yol	51
Kabul Edilen Dua	55

GÜNDELİK İBADET

İbadete Çağrı.....	61
İbadetin Ön Hazırlığı.....	63
Bedenî Hazırlık: Temizlenip Arınma.....	72
Mekânın Hazırlanması: Yer ve Yön.....	74
Zamanın Belirlenmesi: Kâinatla Kurulan Âhenk	75
Namazın Şekli	77

NAMAZIN BÖLÜMLERİ

Hak'ka ve Hakikate Şahitlik	89
Kur'ân Okumak.....	94
Peygamber'e Salavat.....	102
Zikir (Allah'ı Sıkça Anma)	106

DÖNEME BAĞLI İBADET VE DUALAR

Döneme Bağlı Düzenli İbadetler.....	119
Hac.....	123
Ölüm Üzerine Dualar ve Tefekkür.....	134
Döneme Bağlı Diğer Dua ve İbadetler	141

SÛFİLERİN DUA VE NİYAZLARI

Temel Konular.....	147
Mevlânâda İbadet ve Namaz.....	157
Eva de Vitray-Meyerovitch'in Bazı Eserleri.....	167

İSLÂM'I ARAYARAK BULMUŞ BİR HANIMEFENDİ EVA DE VITRAY-MEYEROVITCH

Pakistanlı bir ahababı Paris'e geliyor ve kendisine "Siz bu tür kitaplara ilgi duyuyorsunuz, onun için size bu eseri armağan getirdim" diyerek, ünlü şair ve düşünür Muhammed İkbal'in *İslâm'da Dinî Düşüncenin Yeniden İnşası* adlı eserini hediye ediyor.

Dünyanın pek çok ülkesinden kendisini ziyarete gelen tanıdıklarının bu tür hediyelerine alışık olan Eva Hanım, eseri alıp teşekkür ettikten sonra, kitaba şöyle bir göz atıyor ve masasının üzerine bırakıyor. Yazışmalardan, önemli evrak geliş gidişinden pek boş kalmayan Bilimler Araştırma Merkezi'ndeki masasındaki bu kitap, kısa sürede o kâğıtlar arasında boğulup gidiyor.

Günler sonra, bir ara masasının üzerinde iyice yığılan evrakı derleyip toplarlarken, Pakistanlı profesörün getirdiği eser gözüne ilişiyor. Vakit bulup bu esere şöyle bir göz attığında, yazılanlar ilgisini çekiyor. Biraz daha, biraz daha derken heyecan ve merakı giderek artıyor ve İkbal'in kitabını yanına alıp evine götürüyor ve kısa zamanda okuyup bitiriyor. Bitirir bitirmez de İngilizceden Fransızcaya çevirmek için harekete geçiyor. Bunu da kısa zamanda gerçekleştiriyor.

Muhammed İkbâl'in eserini okurken ve çevirirken Mevlâna ismi sürekli dikkatini çekiyor. Ondan aktarılan birkaç beyit, birkaç mısra kendisini büyülüyor. Mevlâna'nın büyüklüğünü o birkaç beyit ve mısra ile hemen keşfediyor. Böylesine çarpıcı şeyler söyleyen bu zatı yakından tanımak için araştırmaya koyuluyor. Bakıyor ki değil Fransızcada, Almanca ve İngilizcede bile Mevlâna ile ilgili yeterli bilgi yok, birkaç şiiri dışında eserlerinin tercümeleri de yok.

Tutuyor, iş hayatına başlamış olmasına rağmen, sırf Mevlâna'nın ne dediğini bilmek için Farsça öğrenmek üzere harekete geçiyor. Bir yandan çalıştığı Bilim Merkezi'ndeki görevini sürdürüyor, bir yandan da üniversitenin Şark Dilleri Bölümü'ne üç sene devam ederek bu dile hâkim oluyor. Hem de Farsçadan Fransızcaya çeviriler yapacak kadar.

Mevlâna'nın eserlerini okudukça, İslâm'ın Son Hak Din olduğu kanaati uyanıyor kendisinde. Fakat koyu Katolik bir aileden geldiği, çevresi de dindar Katoliklerden oluştuğu için tereddütler ve şüphelerle kafası karışıyor, zihninde fikrî gelgitler başlıyor.

Tam Müslüman olmaya karar verecekken, kendi kendine *"Dur bakalım! Sayıları iki milyarı bulan Hristiyanların hepsi yanılıyor da bir tek sen mi yanılmıyorsun? Ya Hristiyanlık senin şimdiye kadar tenkit ettiğin ve sandığın gibi değilse? Acele etme! Şu atalarının dinini bir kere daha incele ve onu derinlemesine araştır bakalım!"* diyor.

Ve tam üç sene Sorbonne (Sorbon) Üniversitesi'nde çok kıymetli bir profesörün Hristiyanlığın Kutsal Kitapları üzerine verdiği Tefsir Dersleri'ne devam ediyor.

Bu üç sene sonunda vardığı nokta, daha önce vardığı noktayı çürütmüyor, aksine perçinleştiriyor. Hristiyanlı-

ğın kendisini tatmin etmesinin imkânsız olduğunu anlıyor.

İslâm'a girmeye karar veriyor. Bu kararını son olarak, bir baba gibi sevip saydığı, Hallâc-ı Mansur'un şiirlerini Fransızcaya çevirmiş, dünyaca meşhur oryantalist Louis Massignon (Lui Masinyon)'a açıyor. O da kendisine, bir de çok değerli ve derin bilgi sahibi bir rahip arkadaşına gidip kendisiyle tartışmasını, o da ikna edemezse, bu niyetini gerçekleştirmesini öğütlüyor. Gidiyor ve o bilgin rahiple görüşüyor. Tabii tatmin olmuyor.

İyice bunalmışken, bir gece yatağına yatmazdan önce şöyle yakarıyor: *“Yârabbi! Bunca zamandır, Senin sahih olan dinini bulmak için elimden geleni yaptım. Bunun en büyük şâhidi Sensin! Ne olur artık bana, beni Sana götüreceğ yol göster!”* Evet, bu meâlde dua ediyor ve yatağına uzanıyor.

Rüyasında, kendisini ölmüş ve mezara konmuş olarak görüyor. Yukarıdan kendi kabrini seyrederken baş ucunda bir mezar taşı görüyor. Yaklaşıp bakıyor. Orada Arap harfleriyle *“Havva”* yazısını okuyor. Bu sırada kulağına gelen bir ses, *“İşte burası senin mezarın! Sen Müslüman olarak öleceksin!”* diyor.

Eva Hanım, altı yıl süren ciddî çabasının sonucunda Allah'ın yardımını hak ediyor ve hem kendi gayreti, hem de o gayretin ardından gelen ilâhî inayete eriyor. Çok sevdiği Mevlâna'sının dini olan İslâm ile müşerref oluyor.

Eva de Vitray-Meyerovitch (Eva dö Vitre-Meyeroviç) Hanımefendi'nin nasıl Müslüman olduğuna, bu uğurda ne gibi bir emek harcadığına bakınca, bizlerin *“bedavacı”* Müslümanlar olduğumuz ortaya çıkıyor. Müslümanlığımızın ister istemez taklitçiliğe kaçtığı kaygısı uyanıyor

zihinlerimizde. Bizlerin alın teri dökmeden, fikrî çaba göstermeden; ailemiz, çevremiz, toplumumuz Müslüman olduğu için, “*emeksiz, zahmetsiz*” Müslüman oluverdiğimiz düşüncesine kapılıyoruz.

Sevgili okur, seni bilmem, ama en azından kendi payıma ben böyle düşünüyorum.

Daha önce çevirdiğimiz *İslâm'ın Güleryüzü*'nde, Eva de Vitray-Meyerovitch Hanımefendi, İslâm'ı nasıl bulduğunu anlatmıştı bizlere. Bu eserinde ise İslâm'a ilgi duyan Batılı okurlarına ve gönül ehli olanlara, dindar bir Müslüman'ın gündelik hayatında İslâm'ı nasıl yaşadığını izah ediyor. İnsanı Allah'a yaklaştıran ibadetleri ve duaları, bir Müslüman'ın nasıl duyarak, kalben hissederek yapması gerektiğini dillendiriyor.

Tıpkı *İslâm'ın Güleryüzü*'nde olduğu gibi, onun bu eserinde açığa vurduğu derin imanı ve samimi duyguları da okuru yine sımsıcak saracak ve nice gönlü ferahlatacaktır.

Cemal Aydın
Çapa, 2 Mart 1999

GİRİŞ*

İslâm nedir? Bu soruya tek bir kelimeyle cevap verilebilir: *Dua*.

Ancak bu kelimeyi, insanın ibadet ederken yaptığı hareketlerin ötesinde, kişinin bütün varlığıyla Allah'ına yönelişi olarak anlamamız gerekir. İşte *İslâm* teriminin gerçek anlamı da budur zaten. Çünkü *İslâm* kelimesi *esleme* "kendini (Allah'a) teslim etmek, kendisini (Allah'a) bırakmak" filinden gelir.

Bu kelime, kökeni itibariyle barış (*selâm*) anlamını da içerir. Nitekim Müslümanlar kendi aralarında "*Selâmün aleyküm / Barış ve esenlikte ol!*" ifadesini kullanarak birbirlerine yaklaşır, birbirleriyle selâmlaşırlar. Karşınızdakine güven veren bu söz, bu selâmlaşma, Barış'tan yola çıkar ve Barış'a götürür.

Dünyanın büyük dinleri, -Hristiyanlık, Budizm, Zerdüştlük şeklinde- kurucularının adlarını taşıırken veya -Yahudilik, Hinduizm gibi- doğdukları ülkelerin isimleriyle anılırken, *İslâm*, temelde Yaradan'a karşı bir *tavır* (O'na tam bir teslimiyet), yani yaratılmışların (Rablerine karşısındaki) bir *tutumu* (Allah'a tam anlamıyla teslim olma) olarak tarif edilir.

* Giriş bölümü, yazarın Batılı aydınlarla *İslâm*'in ne olduğunu anlatma konusunda yazdığı fikrî seviyesi hayli yüksek bir bölümdür. O yüzden bazı okuyuculara bu bölüm biraz ağır gelebilir. Bu bakımdan dileyen okur, bir sonraki bölümden başlayarak okuyabilir.

Demek ki şu iki hususa dikkat edilmesi ve unutulmaması gerekir:

Birincisi, *İslâm* terimi, insanoğlunun temel dininin ismi, yani kendisini Allah'a bağlayan hususları doğuştan tanıma kabiliyetinin adıdır. Allah'ın kendi suretinde yarattığı insan, "*Allah'ı tanıyacak kabiliyette*"dir. Çünkü insan ruhunun derinliklerinde Allah'a yaklaşma, O'na yakınlaşma, O'nun sevgisini ve merhametini duyup O'na güvenip bağlanma imkân ve yeteneği vardır.

Kur'an'da bize denilir ki (A'râf, 7/172), Yüce Allah ezelde, henüz yaratılmamış olan Hz. Âdem'de tohum hâlinde bulunan (bütün) insanlığın ruhlarına "*Ben sizin Rabbiniz değil miyim sizin?*" diye sordu. Ruhlarsa, bu soruya "*Evet, Rabbimizsin, şahidiz!*" karşılığını verdiler. Âdemoğullarının kendilerini yokluktan var etmiş Olan'a karşı bağılıkları, bağımlılıkları işte bu ilk akide (ahide), bu temel sözleşmeye dayanır.

İslâm'ın kutsal Kitabı, "*havada kanat çırpan kuşların, yerde gölgelerini yayan ağaçların*", hâsılı her şeyin Allah'ı ululadığını, yücelttiğini ve övdüğünü haber verir, fakat biz onların dua ya da ibadet dilini anlayamayız.

Yine Kur'an'da bize hatırlatıldığına göre, bütün yaratılanların varoluş sebebi de zaten, Bir olan Allah'a ibadet etmektir.

Bütün kâinat, bütün yaratılmışlar O'nu övüp yücelttiği -yani, kendi varoluş kanununa boyun eğmek suretiyle (taş düşer, ateş yakar, gezegen dönerken) *islâmlık* ettiği hâlde, sadece insan *ibadet* veya *dua* etmekte hür bırakıl-

¹ Yazar, Kur'an âyetlerinin Fransızcalarını verirken Jacques Berque'in *Le Coran, Essai de Traduction* adlı meâlîni esas aldığııı kaydediyor. Biz ise âyetlerin Türkçelerinde Diyanet Vakfı'nın, Bekir Sadak'ın, Süleyman Ateş'in ve Esed'in meâlîlerinden yararlandık.

mıştır. İnsanın durumunun hem trajikliği, hem de ihtişamı onun işte bu hürriyetinde yatmaktadır.

İnsanoğlunun asıl yüceliği, kendisine emanet edilen Allah'ın yeryüzündeki "halife"si rolünü *oynama* ve Allah'ın iradesine ve buyruklarına uygun olarak *hareket etme* sorumluluğunu yerine getirmesine bağlıdır. Çünkü *ibadet* ve *dua*, aynı zamanda *hareket etmek*, *bir davranışta bulunmaktır*.

Bu arada sırası gelmişken, (İslâm, insanı bütün yapıp ettiklerinden, *hareketlerinden* ve *davranışlarından* sorumlu tutarken) İslâm aleyhinde çok sık ortaya atılan "kadercilik" iftirasının ne kadar haksız, yersiz ve ne kadar yanlış olduğunu da hatırlatalım. Şayet insan, "kaderinin elinde sadece bir oyuncak" ise, her insan ilâhî adalet önünde, yani mahşerde kendi yaptıklarından dolayı nasıl hesaba çekilebilir ki? İslâm'ın kaderciliği bütünüyle reddettiğinin en açık delili, İslâm'da zorlamanın olmadığı Kur'ân'da ısrarla vurgulanmasıdır. Nitekim "*din konusunda zorlama*" (Bakara, 2/256) olamayacağı Kur'ân'da açıkça belirtilir.

İslâm teriminin ikinci mânâsı, bu dinin Hz. Muhammed tarafından 7. yüzyılda oluşturulmuş ümmetin dini olduğudur.

Hız. Muhammed, günümüz dünyasında sayıları milyarı aşan Müslümanlar tarafından Allah'ın Kelâmını/Sözünü aktarmakla görevlendirilmiş bir Peygamber, Allah'ın bir Elçisi olarak kabul edilir. Allah'ın bu Sözü ise, vahyolunmuş bir Kitap içinde şekillenmiştir ki adı Kur'ân'dır.

Hristiyanlığın bir şahsı (Hz. İsa'yı) temel almasına karşılık, İslâm kutsal bir Kitap'a dayanır.

Burada da, fazlaca yaygın bir yanlış düzeltmek gerekiyor: "Mahométans / Muhammediler" demek affedilmez

bir hatadır. Çünkü hiçbir şekilde (Hz. İsa'ya yapılageldiği gibi) Hz. Muhammed'e tapınılmaz. Peygamber'dir elbette, ama bizim gibi bir insandır o.

Bir diğer yanlış ise, İslâm'a "Arapların dini" adını vermektir. Hâlbuki Araplar, Tanca'dan Lahor'a, Kahire'den Cakarta'ya uzanıp giden saha içinde, bir milyarı aşkın bu Müslüman topluluğun yaklaşık sadece sekizde birini oluşturur.

Müslümanlar hangi ölçüleri esas alarak, Kur'an'ı Allah'ın kesin ve şüphe götürmez, vahyedilmiş Kelâmı/Sözü olarak görüyor ve kabul ediyorlar?

Bu soruya cevap vermeden önce şu gerçeği hatırlatalım: Bütün diğer dinlerin Kutsal Kitaplarının aksine, vahyin başlangıcından itibaren bu Mukaddes Kitabın bütün âyet ve surelerinin yazıyla kayda geçirilmiş olduğu hakikatini, İslâm'ın en azılı düşmanları bile inkâr edememiş ve bu konuda asla itirazları olmamıştır.

Gerçekten de gerek Eski Ahit (Tevrat, Zebur ve diğer bölümler), gerekse İnciller (yani Yeni Ahit) söz konusu olduğunda -Vedalar, Upanişadlar, Budizm'in Kutsal Kitapları ve benzerlerini zaten tartışmaya bile gerek yok-, biz onların (başlangıçta değil) ancak çok sonraları kaleme alınmış ve bazen de tercüme edilmiş hâldeki elyazmalarına sahip bulunuyoruz. Nitekim elimizde bulunan İncillerin elyazmaları, Yuhanna İncili'nin küçük bir parçası hariç, ancak 4. yüzyıldan kalma nüshalardır (elbette Hristiyan cemaatler içindeki yaşayan sözlü-dinî geleneği bir yana bırakıyoruz). Kitab-ı Mukaddes (adıyla bilinen Eski ve Yeni Ahit) içinde yer alan (ve çeşitli peygamberlere atfedilen) kitaplar, farklı devirlerde yazıya dökülmüş-

lerdir. O yüzden, değişikliklerin olması, asıl metne ilâve veya çıkarma yapılması ihtimali gözden ırak tutulamaz.

Buna karşılık, Kur'ân'ın elyazma nüshaları, Hz. Peygamber'in bizzat yaşadığı dönemden kalmadır ve bu Kur'ân nüshaları arasında tek bir nokta farkı bile yoktur. Kahire'de bulunan ve ta o dönemden kalan bir Kur'ân ile İstanbul'da, Medine'de ve başka yerlerdeki Kur'ân nüshaları kesinlikle aynıdır. İslâm'ın en başındaki Kur'ân elyazmaları ile çağdaş Mushaf'lar arasında en ufak bir farklılık yoktur.

O yüzden de, insanî bir yoruma veya sözlü bir geleneğe başvurmaksızın bir mümin, doğrudan bu Kur'ân'ların eldeki yazılı metinlerine kesinlikle güvenebilir.

Bir Müslüman, Kur'ân'ı bizzat kendisine vahyolunmuş, kendisine sesleniliyormuş gibi okumalıdır. Bu *ilâhî okuma*'yı yaparken zekâ ve kültürünün bütün imkânlarını kullanmak durumundadır. Ayrıca da bu işte kendisini aydınlatması için Allah'ın yardımını da dileyecektir. Çünkü İslâm'da ne Kilise vardır, ne din adamları sınıfı, ne de konsiller. Âlimlere gelince onlara sadece, fakîh olmalarından ötürü, ihtiyaç duyulduğunda, bir hukukî meselenin belli bir hâdiseye nasıl uygulanacağı sorulur.

Şu hâlde bir Müslüman kendi kendisinin imamıdır (yani, Hristiyanlıktaki gibi âyini yöneten bir din adamına ihtiyaç duymaz). Allah ile kendisi arasında aracı yoktur. Tek aracı Vahiy, yani Kur'ân'dır ve o, orada emredilenleri uygulamaya gayret edecektir.

Kur'ân âyetlerine getirilen değişik yorumlara/tefsirlere gelince, bu yorumlar o âyetlerin kesin ve belirli çerçevelerinin dışına taşamaz, dolayısıyla da o yorumlar, tek geçerli metin olan o âyetlere hiçbir zaman ters düşmeyen az çok

kafa yorulup ortaya atılmış veya geliştirilmiş görüşlerden öte bir anlam ifade etmezler. Bu yorumlar hiçbir zaman inanç esasları ile değil, sadece ikinci derecedeki konularla ilgili olur, meselâ bir mecazın veya bir sembolün anlaşılma şekliyle sınırlı kalır.

Sonuç olarak, en cahil bir mümin bile vahyolunmuş bu ilâhî hakikatten (yorumlar veya tevillerle) uzaklaşıp sapmaz -uzaklaşıp sapamaz da zaten-, fakat belki ağaçlar, yeşillikler ve akarsularla dolu Cennet tasvirlerini en tabii ve en basit anlamıyla zihninde canlandırır, buna karşılık bir filozof, bu Cennet tasvirlerinde sadece Sonsuz Mutluluk'un sembollerini görür.

Kesin, güvenilir, tartışma götürmez, herkesçe gerçekliği kabul edilmiş böyle bir metin (yani Kur'an metni) karşısında, geriye sadece bu metnin içeriğinin sahih olup olmadığı ile ilgili temel bir soru kalıyor ki o da şudur:

Bu Kur'an'ın doğrudan doğruya bir insan eliyle ortaya konulmuş bir eser olmadığı nasıl iddia edilebilir?

Hazreti Peygamber'in şahsiyeti, en yaman düşmanları tarafından dahi kabul edilmiş kusursuz dürüstlüğü, onun sahtekâr biri olabileceği düşüncesini ve iddiasını daha işin başında bertaraf eder. (Şayet onun samimi ve hakikî bir Allah Elçisi olduğunu kabul etmezsek), sonuçta kendisine en büyük acılara ve dayanılmaz ıstıraplara mal olan o peygamberlik görevini yerine getirmek için en korkunç işkenceleri dahi göğüsleyecek bir cesareti göstermiş olmasını izah etmekte ve anlamakta akıl almaz derecede zorlanırız.

Nitekim o Yüce İnsan hakkında şu içten duygu ve kanaatler dile getirilmiştir:

Böylesine yüce bir gayeyi hiçbir insan, hiçbir zaman, isteyerek veya istemeyerek üstlenmemiştir. Çünkü bu gaye insanüstü nitelikteydi. Zira yaratılan ile Yaradan arasına sokuşturulmuş batıl inanışları kökünden söküp atmak, Allah'ı insana ve insanı Allah'a iade etmek, putçuluğun maddî ve çarpıtılmış o ilâhlar karmaşası içinde Allah'ın bir ve eşsiz oluşu konusundaki akılcı ve kutsal fikrini yeniden inşa etmektir bu gaye.

Hiçbir dönemde, hiçbir insan, bu kadar önemsiz ve basit imkânlarla, insan takatini böylesine fersah fersah aşan bir işe girişmemiştir. Çünkü bu kadar büyük bir emeli tasarlar ve gerçekleştirirken, onun elinde bizzat kendisinden başka hiçbir güç ve kudreti; çölün ücra bir köşesindeki bir avuç insandan başka da yardımcıları yoktu.

Nihayet, hiçbir insan bu dünyada hiçbir zaman bu kadar kısa bir zamanda, böylesine devâsâ ve böylesine devamlı bir devrimi gerçekleştirememiştir. Şu hâle bakın: Kendisinin peygamberlik döneminden daha iki asır bile geçmeden, dille anlatılan ve silâhla müdafaası yapılan İslâm, bütün Arabistan topraklarına hükümran oluyor; tek Allah inancıyla İran, Horasan, Maverâünnehir, Kafkasya, Batı Hindistan, Suriye, Mısır, Etiyopya, Kuzey Afrika'nın bilinen bütün bölgeleri, Akdeniz'deki pek çok adalar, İspanya, Portekiz ve Fransa'nın bir kısmı fethedilmiş bulunuyordu.

Hedefin yüceliği, imkânların önemsizliği ve sonucun sonsuz büyüklüğü, eğer insan dehasının üç ölçüsü ise, kim modern tarihin bir büyük adamını insanî açıdan Hz. Muhammed'le kıyaslamaya cesaret edebilir?

O büyük adamların en meşhurları, sadece silâhları, kanunları, imparatorlukları harekete geçirebildiler; (bir şey kurduklarında da) çoğunlukla kendilerinden önce yıkılan

sadece maddî iktidarlar kurdular. O ise, âdemoğlunun yaşadığı yerkürenin üçte biri üzerinde silâhları, kanunları, imparatorlukları, halkları, hanedanları harekete geçirdi; bununla da yetinmeyip mabetleri, ilâhları, dinleri, fikirleri, inançları ve ruhları da seferber etti. Her harfi bir kanun olan bir Kitap üzerine, her dil ve her ırktan halkları içine alan mânevî bir milliyet (ümme) kurdu ve bu Müslüman milliyetinin (ümme) değişmez karakteri olarak, sahte ilâhlara kin duymayı, Bir ve Yüce Allah'a da aşkla bağlanmayı aşladı.

Allah'a karşı yapılan saygısızlıkların intikamını alan bu yurtseverlik, Hz. Muhammed'in bağlılarının erdemi; yer-yüzünün üçte birinin onun dinine kazandırılışı da, kendisinin mucizesi, daha doğrusu bu, bir adamın mucizesi değil, aklın mucizesi olmuştur. Masalsı ilâhiyat anlayışlarının verdiği bezginliğe karşılık ilân edilen Allah'ın Birliği fikri, kendisinde öyle bir erdem taşıyordu ki, dudaklarda patlayıp haykırılan bu fikir, putların eski mabetlerini ateşe verdi ve parıltıları dünyanın üçte birini aydınlığa boğdu.

Hayatı, ruhî yüceliği, ülkesinin batıl inanışlarına karşı kahramanca meydan okuması, müşriklerin azgın saldırılarına cesaretle göğüs germesi, on iki yıl boyunca Mekte'de bu saldırılara tahammül etmesi, kendi vatandaşları arasında her türlü hakarete uğraması ve öldürülmeyi bile göze alması, nihayet hicret etmesi, elçilik görevini yerine getirmekten bir an bile tereddüt etmemesi, tarihte bir benzeri daha bulunmayan o savaşları, başarıya ereceğine olan tam güveni, galip geldiğinde ise gösterdiği hoşgörü, her fikre açıklığı, hiçbir zaman dediğim dedik bir tavır takınmaması, sonu gelmez bir şekilde ibadete devam etmesi, Allah ile mânevî sohbeti, vefatı, öldükten sonra bile zafer kazanması...

Filozof, hatip, peygamber, kanun koyucu, fikir fatihi, inanç ıslahatçısı, yirmi yeryüzü imparatorluğunun ve bir de mânevî imparatorluğun kurucusu...

İşte Hz. Muhammed!

İnsanî büyüklüğün ölçüldüğü bütün ölçüleri gözlerinizi önüne getirin ve söyleyin: İnsan olarak ondan daha büyük kim vardır?

Bu heyecan verici seslenişi, bir Müslüman'a değil, kanaatini *Türkiye Tarihi 2 / Histoire de la Turquie 2* eserinde dile getiren Alfons dö Lamartin (Alphonse de Lamartine)'e borçluyuz.

Gerçekten de, on üç asırdan daha fazla bir süredir, bütün Müslümanlar ibadet ve dualarında Allah'ın Elçisi'ni minnet ve şükranla yâd ediyorlar. *Yâd ediyorlar*, ama *yalvarıyorlar* değil, çünkü Müslümanlar sadece ve sadece Allah'a yalvarır, yakarır ve ibadet ederler.

Gerek eski dönemlerdeki polemikler yüzünden, gerekse çoğunlukla bir gayrimüslimin karşı karşıya kaldığı zorluklardan ötürü, Hz. Peygamber'in hakikî durumu ve önemi Batı'da genellikle pek bilinmez.

Allah Elçisi, hem sosyal, siyasî ve ekonomik faaliyetlere katılmıştır, hem de mânevî veya dinî hayatta ilk ve ana model olma rolünü oynamıştır. Hz. Peygamber bir yandan, Allah'tan bir Vahiy -Kur'an- aldığını ispatlayıp göstermeye bütün hayatını vakfetmiş, o Vahy'in sâdık bir aktarıcısı olmuş, bu uğurda alt edilmez zorluklara katlanmış; bir yandan da, kanun koyucu ve toplum lideri rolünü de üstlenmek mecburiyetinde kalmıştır.

İslâm'ın ortaya koyduğu tek mucize, bizzat bu Vahiy'de yatar. 570 yılında Mekke'de dünyaya gelen Hz. Muham-

med yetim, okuma yazma bilmez ve fakirdi. Zaman zaman ticaret kervanlarına katılırdı. Ailesi müşrik bir ortam içindeydi, zaten sıradan Mekkelilerin durumu da bu idi. Hâl böyleyken o, başka bir şey arıyordu ve Mekke civarındaki bir mağaraya gidip tek başına düşünmeyi-tefekür etmeyi âdet edinmişti. Seneler sonra, işte o mağarada, kırk yaşında iken (610'da) kendisine ilâhî Vahiy geldi: “*Rabbinin adıyla oku!...*” (Alak, 96/1). Fakat Hz. Muhammed okuma bilmediğini söyledi.

Yirmi üç yıl boyunca bu vahiyler, değişik aralıklarla, parça parça birbiri ardınca gelmeye devam etti. Daha sonra vahiy tamamlanınca bunlar toplandı ve İslâm'ın kutsal Kitabı olan Kur'ân meydana geldi.

Bugün bu Kur'ân, sure adı verilen farklı uzunluktaki 114 bölümden oluşan tek bir Kitap olarak elimizdedir. Kur'ân metni, başlangıcından itibaren ciddî şekilde tetkik edilmiş, karşılaştırılmış ve *hiç değişmeden* kalmıştır.

Hiçbir tercüme, hiçbir meâl, Kur'ân dilinin taklit edilmesi imkânsız güzelliğini asla veremez. Kur'ân'ın dili, ifadesi, üslûbu şimdiye kadar asla taklit edilememiştir. Kur'ân'ın dili bugün dahi model vazifesi görmektedir. Hem zaten, yirmi üç yıl boyunca azar azar gelen vahyin parçaları arasındaki derin birlik ve bütünlük, o gizli iç mantık, insanî açıdan bakıldığında, izah edilemez bir nitelik taşır. Gerçekten de, bu âyetlerin “iniş”i devam ettikçe, her âyet, tamamlanmamış olan surelerin içine, belli bir yere, üstelik de hem edebî, hem de mantıkî bir plâna uygun olarak yerleştirilmiştir. Bu plân vahiyden peygamberliğe, yakınları uyarmadan Şehir devletini dine dâvete şeklinde gelişir. İlk sesleniş, Hz. Muhammed'in ilâhî bir mesaj alacağı uyarısıdır; son vahiy ise, vefatından az önce, elçilik görevinin sonunun geldiğinin ilânıdır.

Kahire’de çok ilgi çekici ve oldukça heyecan verici bazı sayfalar mevcuttur. Bunlar, vahiy iner inmez Hz. Peygamber’in yeğeni ve damadı Hz. Ali’ye ilk yazdırdıklarıdır (daha önce belirttiğimiz gibi Hz. Muhammed kendisi ne okumayı biliyordu, ne de yazmayı). Bahsettiğimiz bu “Kur’ân sayfaları”, değişik biçim ve farklı ebattaki ceylan derileri üzerine, vahyedildikleri anda, tabir caizse “söylenir söylenmez” not alınmış âyetlerden oluşuyor. Ânında kaydedilmiş bu âyetlerin tabiiliği hissedilir derecede fark ediliyor. Nitekim sayısız parçalar hâlindeki bu âyetler, daha sonra Hz. Peygamber’in bizzat belirlediği bir düzen içinde derlenip toparlanıp bir araya getirilmiştir.

Allah’ın kelâmı, daha önce de dediğimiz gibi, Hristiyanlık’ta Hz. İsa’dır; İslâm’da ise Kur’ân’dır. Müslüman mutasavvıflar Hz. Peygamber’in okur yazar olmayan tabiatını, Hz. İsa’nın annesi Hz. Meryem’in bâkireliği ile kıyaslamışlardır. Nitekim Mevlâna, “Eğer senin ruhun yeterince temiz ve yeterince aşkla dolu ise, Hz. Meryem gibi olur ve Hz. Mesih’i doğurur” diye yazar. Hallâc ise, “Bizim şuurlarımız Hakikat Ruhu’nun nüfuz edebileceği tek bir Bâkire’dir” der.

İlâhî Söz’ün kabı olan ruh, tam anlamıyla edilgen, pak, boş, kendi kendisine müdahale edemeyen bir durumda olmalıdır. İşte tam da bu durumdaki İslâm Peygamberi, kendisine emanet edilen Mesajı, perdelemeden ve ona hiçbir şey ilâve etmeden olduğu gibi almış ve aktarmıştır.

Bu Mesaj -Kur’ân-, her Müslüman için bir uyarıyı, bir çağrıyı, kendisini beşikten mezara kadar “doğru yolda” yürütmesine imkân tanıyan bir kılavuzu temsil eder. Ayrıca Kur’ân, Müslüman’a mânevî şahsiyetini dolu dolu